

با اندیشمندان حسابداری جهان آشنا شویم

آنانیاس چارلز لیتلتون (۱۸۸۶ - ۱۹۷۴)

صاحبنظر در تئوری حسابداری مدرن

گردآوری و ترجمه: بتول زارعی

ای سی لیتلتون (Ananias Charles Littleton) پسر رابرت (Robert) و ماری شولتی (Mary Sholty) در چهارم دسامبر ۱۸۸۶ در شهر

داشت به‌عنوان معاون دانشکده علوم اداری نیز فعالیت می‌کرد. همچنین در سالهای ۱۹۱۹ تا ۱۹۲۱ به‌عنوان مدیر و از ۱۹۲۱ تا ۱۹۴۲ به‌عنوان معاون دفتر تحقیقات تجاری و اقتصادی دانشکده تجارت فعالیت داشت.

لیتلتون بین سالهای ۱۹۱۵ الی ۱۹۵۲ یکی از پیشکسوتان حسابداری در ایالات متحد بود. از تأثیر او در آموزش حسابداری می‌توان گفت که وی پیشقدمی خلاق در آموزش حسابداری بود. این تأثیر را می‌توان در سه موضع مشخص باز شناخت: توسعه رشته و آموزش تخصصها، مشاوره پایان‌نامه‌ها و تحقیقات حسابداری.

استاد اسکوریل (H.T. Scorrill) که در مدتی طولانی (نیمه اول قرن بیستم) مسئولیت برنامه‌ریزی حسابداری دانشگاه ایلینویز را به‌عهده داشت در دهه

دانشگاه ایلینویز فارغ‌التحصیل شد. وی پس از مدت کوتاهی که به‌عنوان حسابرس با مؤسسه دیلویت (Deloitte, Plender, Griffiths and Co.) در شیکاگو همکاری کرد در سال ۱۹۱۵ به دانشگاه ایلینویز بازگشت و به تدریس حسابداری پرداخت. از ۱۹۲۰ تا ۱۹۲۴ به‌عنوان استادیار، از ۱۹۲۵ به‌مدت ۵ سال به‌عنوان دانشیار و از ۱۹۳۱ تا زمان بازنشستگی به‌عنوان استاد در دانشگاه ایلینویز فعالیت داشت. لیتلتون در سال ۱۹۱۹ به عضویت حسابداران رسمی ایلینویز درآمد. در سالهایی که به آموزش اشتغال

بلومینگتون (Blomington) ایلینویز (Illinois) به دنیا آمد. در سال ۱۹۰۵ از دبیرستان بلومینگتون فارغ‌التحصیل شد و در سال ۱۹۰۷ در دانشگاه ایلینویز ثبت‌نام کرد.

لیتلتون قبل از ورود به عرصه آموزش حسابداری تلگرافچی جوانی در راه‌آهن شیکاگو اند آلتون (Chicago & Alton) بود که با ورود به این عرصه، به‌صورت یکی از اولین افراد مؤثر در توسعه حسابداری در ایالات متحد و جهان در آمد. او در سال ۱۹۱۲ زمانی که هنوز رشته حسابداری در دانشگاه وجود نداشت با درجه فوق لیسانس در رشته مدیریت بازرگانی گرایش حسابداری از

۱۹۲۰ از **لیتلتون** خواست که برای اولین بار آموزش حسابداری را در دانشگاه پایه‌گذاری کند که این برنامه به‌طور موفقیت‌آمیزی در دانشگاه اجرا شد. در پاییز ۱۹۲۱ اولین گروه دانشجویان ثبت نام شده و در ۱۹۲۲ اولین گروه کارشناسان ارشد حسابداری در ایلینویز فارغ‌التحصیل شدند. در راستای همین سیاست اولین برنامه دکتری حسابداری در ایالات متحد در دانشگاه ایلینویز به اجرا درآمد و اولین گروه در ۱۹۳۹ موفق به اخذ درجه دکتری حسابداری شدند. سالهای متمادی **لیتلتون** متولی امور فارغ‌التحصیلان حسابداری در دانشگاه ایلینویز بود. بعدها مباحث تئوری حسابداری در این دوره به رشته‌های جداگانه **تاریخ حسابداری و تئوری حسابداری**^۱ تقسیم شد. **لیتلتون** تا زمان بازنشستگی در ۱۹۵۲ بر روی تمام رشته‌های آموزشی حسابداری تأثیرگذار بود.

لیتلتون به شکل رسمی و غیررسمی به تحصیل خود ادامه داد. در سال ۱۹۱۸ در همان دانشگاه ایلینویز در مقطع کارشناسی ارشد رشته اقتصاد فارغ‌التحصیل شد. در آن زمان، انجام چنین کاری از سوی یک عضو فعال هیئت‌علمی امری غیرمعمول بود، ولی او با شجاعت شخصی و حرفه‌ای این روال را تا گرفتن درجه دکترای اقتصاد از همان دانشگاه ادامه داد (۱۹۳۱). پایان‌نامه او تحت عنوان **سیر تحول حسابداری تا سال ۱۹۰۰**^۲، در ۱۹۳۳ منتشر و با استقبال وسیعی رو به‌رو شد و به‌عنوان یکی از کارهای مهم در تاریخ حسابداری به‌جا ماند.

استاد **لیتلتون** شمار زیادی از پایان‌نامه‌های دانشگاه ایلینویز را مشاوره کرد به‌طوری که از ۲۲۵ فارغ‌التحصیل در سالهای ۱۹۱۳ الی ۱۹۵۲ در دوره‌های کارشناسی ارشد، ۷۶ مورد (نزدیک به ۳۴ درصد) و در دوره دکتری ۲۴ مورد از ۲۶ پایان‌نامه (۹۲ درصد) را مشاوره داد. شاید بتوان گفت که او مهمترین فرد در ابداع و ارتقای پذیرش

دانشگاهی اولین برنامه دکتری حسابداری در جهان است. اولین فارغ‌التحصیل این دوره در سال ۱۹۳۱ موفق به دریافت درجه دکتری شد. **لیتلتون** در زندگی عادهای دانشمندانه‌ای مانند خواندن زیاد و تفکر منطقی داشت که نتیجه آن آثار پر شمار وی در زمینه موضوعات حسابداری بود، آن‌هم در زمانی که میزان مقالات این زمینه به نسبت اندک بود. **لیتلتون** مدتی طولانی سردبیر مجله **اکانتینگ ریویو** (Accounting Review) بود و در مدت زندگی کاری فعال خود مقالات زیادی برای آن مجله نوشت.

استاد **لیتلتون** به‌تنهایی و یا به اشتراک ۶ کتاب در تئوری حسابداری نوشته است که مدتها در جامعه حرفه‌ای مطرح بوده‌اند. به‌عنوان مثال کتاب **سیر تحول حسابداری تا سال ۱۹۰۰** در سال ۱۹۶۶ مجدداً منتشر شد. کار مشترک وی با **پاتن** (A. Paton) استاد دانشگاه میشیگان به نام **مقدمه‌های بر استانداردهای حسابداری شرکتها**^۳ که در سال ۱۹۴۰ منتشر شد، هنوز کتابی پر فروش است و شاید بتوان گفت از کارهای اولیه در شناساندن **تئوری حسابداری مدرن** محسوب می‌شود که در ربع قرن پس از ۱۹۴۰، تا ۲۰۰۰ نسخه در سال فروخته شده است. همچنین رساله او در ۱۹۵۳ تحت عنوان **رساله شماره ۵: ساختار تئوری حسابداری**^۴، که توسط انجمن حسابداران امریکا منتشر شد با استقبال وسیعی رو به‌رو گشت. وی بیش از ۱۰۰ مقاله در موضوعات حسابداری و مجلات تجاری تألیف کرده است.

از آثار دیگر او می‌توان از **مقدمه‌های بر حسابداری مقدماتی**^۵ (۱۹۱۹)، **مطالعه در تاریخ حسابداری**^۶ که به همراه **بی اس یامی** (B. S. Yamey) در سال ۱۹۵۶ تألیف کرده است، **مقاله‌های در حسابداری**^۷ (۱۹۶۱)، **تئوری حسابداری، تداوم و تغییر**^۸ به‌همراه **زیمرمن** (V. K. Zimmerman) و **حسابداری مباحث خاص**^۹ به‌همراه

مائوریک مونیتز (Mauric Moonitz) که در سال ۱۹۶۵ به‌چاپ رساند، نام برد. آخرین مقاله او نیز در شماره ژوئیه ۱۹۷۰ **اکانتینگ ریویو** در سن ۸۴ سالگی منتشر شد.

لیتلتون در سازمانهای حرفه‌ای زیادی فعالیت داشت بخصوص در **انجمن حسابداری آمریکا** (AAA) که در ۱۹۳۶ معاون و در سالهای ۱۹۴۰ تا ۴۲ مدیر تحقیق و در ۱۹۴۳ رئیس آن بود. بین سالهای ۱۹۴۳ تا ۱۹۴۷ سردبیر **اکانتینگ ریویو** و از سال ۱۹۴۰ الی ۱۹۴۷ عضو کمیته اجرایی بود. همچنین در **انجمن حسابداران رسمی آمریکا** (AICPA) به‌عنوان عضو کمیته روشهای حسابداری (۱۹۳۹-۱۹۴۱)، کمیته انتخاب اعضا (۱۹۴۳-۱۹۴۷) و کمیته تاریخچه حسابداری (۱۹۴۶-۱۹۴۷) فعالیت داشت. او رئیس **ملی بتا آلفا پسی** (Beta Alpha Psi) در سالهای ۱۹۲۷ تا ۱۹۲۹ بود؛ مؤسسه‌ای که او به‌همراه **پروفیسور اسکویل** در دانشگاه ایلینویز در سال ۱۹۱۹ تأسیس کردند. وی همچنین در **بتا، گاما سیگما** (Beta Gamma Sigma) عضویت داشت.

استاد **لیتلتون** در دوران آموزش حسابداری خود بر مسائل خاصی تأکید داشت و معتقد بود که این موضوعات در تکمیل حسابداری به‌عنوان ابزار تجارت ضروری هستند. او از مفهوم بهای تاریخی به‌شدت دفاع می‌کرد اگر چه در آن زمان پذیرش همگانی نداشت. وی شخصاً تورم دهه ۱۹۲۰ و رکود دهه ۱۹۳۰ را تجربه کرده بود و شاید بیش از حسابداران فعلی تأثیر تورم و رکود را بر اقتصاد و حسابداری دیده بود. **مفهوم بهای تاریخی**^{۱۰} برای حسابداران معاصر هنوز اصلی اساسی در مبادلات تجاری است، اگر چه تعدیلهای و پیشنهادهایی درباره تأثیر تغییرات قدرت خرید بر اطلاعات حسابداری صورت گرفته است. به علاوه او در نوشتار و گفتار خود از مدافعان نقش اساسی **شناسایی سود**^{۱۱} در تئوری حسابداری بود. همچنین اعتقاد زیادی به **روشهای تخصیص هزینه**^{۱۲} داشت و

همین امر موجب شد با مشارکت پاتن اصل تطابق^{۱۳} را به عنوان مفهومی اساسی در حسابداری پایه گذاری کند. او همچنین بیان کرد که ساختار تئوری حسابداری بر اساس استدلال استقرایی^{۱۴} بنا نهاده شده و ریشه در تجربه و عمل دارد و با این ترتیب این موضوع به عنوان مفهومی مهم در مباحثات تئوری حسابداری جای گرفت.

خوشبختانه در زمان زندگی لیتلتون، نسبت به نقش مهم وی در آموزش حسابداری آگاهی ملی و بین المللی وجود داشت و پس از آن نیز گسترش یافت. این شناخت فزاینده از دو منبع ناشی می شود:

- ۱) نقش منحصر به فرد او در آموزش حسابداری و نوشته هایش در طی عمر مفید دانشگاهیش،
- ۲) مقالات مهم وی پس از بازنشستگی از دانشگاه ایلینویز.

شاید بالاترین مرحله افتخار ملی هر حسابدار، فرد دانشگاهی یا حرفه ای، انتخاب او برای عضویت در تالار مشاهیر حسابداری باشد؛ لیتلتون یکی از اولین افرادی است که به این افتخار دست یافت (۱۹۵۶).

ترجمه های متعدد از کتابها و مقالات او و ارائه مداوم نظریاتش از جمله دلایل احترام بین المللی به اوست و افراد کمی را می توان یافت که بیش از او در برنامه آموزش حسابداری شرکت کرده باشند.

استاد پس از بازنشستگی از دانشگاه ایلینویز در ۱۹۵۲ به صورت پاره وقت در دانشگاههای دنور (Denver)، میشیگان، ایالت کولورادو (Colorado) و ایالت آریزونا (Arizona) تدریس کرد. در سال ۱۹۳۴ از بتا آلفا پسی، جایزه بیشترین مشارکت ماندگار (سیر تحول حسابداری تا ۱۹۰۰) در ادبیات حسابداری را دریافت کرد. در ۱۹۵۴ نیز از مؤسسه آلفا کاپا پسی (Alpha Kappa Psi) مفتخر به دریافت جایزه شد و در سال ۱۹۶۷ دکترای افتخاری حقوق از دانشگاه ایلینویز دریافت کرد.

در ۲۱ اوت ۱۹۱۶ لیتلتون با بانای ری (Bonnie Ray) ازدواج کرد و صاحب دو فرزند شد. او در اوقات فراغت به مطالعه ادبیات می پرداخت و همچنین عاشق طبیعت، ماهیگیری، پیاده روی و قایقرانی بود. لیتلتون در ۱۲ ژانویه ۱۹۷۴ در سن ۸۷ سالگی درگذشت.

در پایان جای خوشوقتی است که کتاب ساختار تئوری حسابداری استاد لیتلتون به همت سازمان حسابرسی و به ترجمه آقای حبیب الله تیموری ماسوله در سال ۸۱ منتشر شده است. آقای تیموری در معرفی مؤلف و کتاب او می گوید: "چرایی ضرورت این مفهوم ابهای تمام شده تاریخی برای آراستگی و استواری حسابداری نوین با رسایی تمام در این کتاب توضیح داده شده است. جنبه ای دیگر از خدمت گرانقدر لیتلتون به تکامل حسابداری نوین که هم در این کتاب و هم در مقاله ها و سخنرانیهای انعکاس یافته است، برجسته کردن اهمیت بنیادین تعیین سود مؤسسه برای حسابداری است. همان عبارت ساختار تئوری حسابداری که گویای محتوای این کتاب است، مفهوم کلیدی برای شناختن و شناساندن حسابداری و آورده لیتلتون است. در این کتاب می بینیم که چگونه این ساختار بر شالوده ای از اصول به هم پیوسته بنا شده است؛ آبر اصولی که خود ریشه در تجربه و کردار حسابداری دارند و به طریق شناخت گام به گام (استقرا) حسابداری یافته است."

لیتلتون در مقدمه کتاب ساختار تئوری بیان می کند: "پس از سالها تدریس، که بیشترین سر و کارم با دانشجویان بعد از دوره کارشناسی بود، بر آن شدم تا به کار توصیف جنبه های بنیادین حسابداری بنشینم و در این کار از جنبه های فنی محض چشم پوشم ... امید است که تکنگاشت

حاضر رساننده این باشد که در حسابداری آنقدر از مایه خرد و آنقدر منطق استوار هست که بودنش را توجیه کند و دیده خواهد شد که آن ساختار درونی معقولیت [که حسابداری است] نه به دست تنی چند به صورت اصول فلسفی استخراج شده از حقیقتی برتر و انکارناپذیر (که این برداشت متداول از استخراج تئوری است)، بلکه به طریق آزمون و خطا در عرصه عمل در گذار نسلها کاربرد و اشتغال حرفه ای، صورت بسته است."

کتابشناسی:

- 1- Burns, T.J. and E.N. Coffman, **The Accounting Hall of Fame: Profiles of Fifty Masters**, Columbus: College of Business, Ohio State University, 1991
- 2- Current, K.T., **A Study of Littleton's Contributions to Selected Areas of the Theory of Accountancy**, Ph.D.diss., University of Alabama, 1971
- 3- Littleton, A.C. and B.S. Yamey, eds., **Studies in the History of Accounting**, Homewood, IL: Irwin, 1956
- 4- Mayer, C.A., ed., **Essays on Accountancy by A.C. Littleton**, Urbana: University of Illinois Press, 1961
- 5- Zeff, S.A., **Leaders of the Accounting Profession: 14 Who Made a Difference**, Journal of Accountancy, May 1987, pp.46 – 71
- 6- Zimmerman, V.K., **The Long Shadow of a Scholar**, International Journal of Accounting, Spring 1967, PP. 1 – 20

منابع:

- ۱- ساختار تئوری حسابداری، ترجمه حبیب الله تیموری ماسوله، انتشارات سازمان حسابرسی، نشریه شماره ۱۵۱
- 2- <http://fisher.osu.edu/acctmis/hof/>
- 3- Michael Chatfield, Richard Vandermeersch, **The History of Accounting: An International Encyclopedia**, Garland Publishing Inc., New York & London: 1996, PP. 389 – 390

پانویسها:

- ۱- Theory and History Courses
- ۲- Accounting Evolution to 1900
- ۳- An Introduction of Corporate Accounting Standards (1940)
- ۴- Monograph No. 5, Structure of Accounting Theory
- ۵- Introduction to Elementary Accounting
- ۶- Studies in the History of Accounting
- ۷- Essays on Accountancy
- ۸- Accounting Theory, Continuity and Change
- ۹- Significant Accounting Essays
- ۱۰- Historical Cost Concept
- ۱۱- Income Determination
- ۱۲- Cost Allocation Procedures
- ۱۳- Matching Concept
- ۱۴- Inductively Derived Principles